סט: הדר פרק ששי עירובין

בדיני ממונות כסר בדיני נפשות ומשני דרבא אפי' כר"מ דאמר עד זומם פסול לכל התורה כולה דע"כ לא קאמר ר"מ התם אלא גבי עד זומם דממון דרע לשמים ולבריות אבל הכא דרע לשמים ולא לבריות לא שמע מיניה דלית ליה לר"מ משום לאחד מכל המקורות להו חשוב לכל התורה כולה לרבא דלא אמר מקילנא לחמירתא אלא בעד זומם דממון דווקא דרע לשמים ולע לבריות ומיהו לאחני דהתם ניחא וקיי"ל כוותיה וי"ל דאפי' לרבא חשוב לדבר אחד דרע לשמים ולא לבריות חשוב לכל התורה כולה בכיוצא בה דרע לשמים ולא לבריות אפי' מקילנא לחמירתא וחשוב לדבר אחד דרע לשמים ולע לבריות חשוב לכל התורה כולה אפילו רע לשמים ולע לבריות:

ושלהם מותר לו ולהן. דהוי אוכל לגבייהו פירש ר"ח דאמר בירושלמי אכסנאי אינו אוסר לעולם ואומר ר"י דלא דמי להכא כלל דהתם איירי (ב) בגון הכא לדור במבוי לשם אכסנאות ולא לקבוע עצמו דהכי איתא התם אית תנא תני מ) קקדור אוסר מיד ואכסנאי לאחר שלשים ואית תנא תני קקדור אוסר לאחר שלשים ואכסנאי אינו אוסר לעולם מ"ד קקדור אוסר מיד ברגיל ואכסנאי לאחר שלשים בשאינו רגיל מ"ד קקדור לאחר שלשים כאלין דעלין ברשות ואכסנאי אינו אוסר לעולם כאלין דלא עלין ברשות: נעמ

עד דהוי מומר[מ] לעבודת כוכבים אמר רב נחמן בר יצחק ליתן רשות ולבטל רשות [ב]וכדתניא [א]ישראל מומר משמר שבתו בשוק מבטל רשות שאינו משמר שבתו בשוק אינו מבטל רשות מפני שאמרו ישראל נוטל רשות ונותן רשות ובנכרי עד שישכיר כיצד [ב]אומר לו רשותי קנויה לך רשותי מבוטלת לך קנה ואין צריך לזכות רב אשי אמר האי תנא הוא דחמירא עליה שבת כע"ז כדתניא[ג] [ג]מכם ולא כולכם פרט למומר מכם בכם חלקתי ולא באומות[ד] מן הבהמה להביא בני אדם הדומין לבהמה מכאן אמרו [ד]מקבלין קרבנות מפושעי ישראל כדי שיחזרו בתשובה חוץ מן המומר והמנסך יין והמחלל שבתות בפרהסיא הא גופא קשיא אמרת מכם ולא כולכם להוציא את המומר והדר תני מקבלין קרבנות מפושעי ישראל הא לא קשיא רישא במומר לכל התורה כולה מציעתא במומר לדבר אחד אימא סיפא חוץ מן המומר והמנסך יין האי מומר היכי דמי אי מומר לכל התורה היינו רישא אי לדבר אחד קשיא מציעתא אלא לאו הכי קאמר חוץ מן המומר לנסך ולחלל שבתות בפרהסיא

אלמא ע"ז ושבת כי הדדי נינהו שמע מינה: **מתני'** [ה]אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור מלהכנים ומלהוציא לו ולהם ושלהם מותרין לו ולהם [ו]נתנו לו רשותן הוא מותר והן אסורין היו שנים אוסרין זה על זה שאחד נותן רשות ונוטל רשות שנים נותנין רשות ואין נוטלין רשות מאימתי נותנין רשות ב"ש אומרים מבעוד יום וב"ה אומרים [ז]משחשיכה [ח]מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד ה"ז אוסר דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר במזיד אוסר בשוגג אינו אוסר: **גמ'** ביתו הוא דאסור הא חצירו שריא היכי דמי אי דבטיל ביתו אמאי אסור אי דלא בטיל חצירו אמאי שריא הכא במאי עסקינן כגון שביטל רשות חצירו ולא ביטל רשות ביתו וקא סברי רבנן [ט]המבטל רשות חצירו רשות ביתו לא ביטל דדייר אינש בבית בלא חצר ושלהן מותר לו ולהן מאי טעמא דהוי אורח לגבייהו: נתנו לו רשותן הוא מותר והן אסורין: ונהוי אינהו לגביה כי אורחין חד לגבי חמשה הוי אורח חמשה לגבי חד לא הוי אורח ש"מ [י]מבטלין וחוזרין ומבטלין הכי קאמר נתנו לו רשותן מעיקרא הוא מותר והן אסורין: היו שנים אוסרין זה על זה: פשיטא לא צריכא דהדר חד מיניייהו ובטיל ליה לחבריה מהו דתימא לישתרי קמ"ל דכיון דבעידנא דבטיל לא הוה ליה שריותא בהאי חצר: שאחד נותן רשות: הא תו למה לי אי נותן תנינא אי נוטל תנינא סיפא איצטריכא ליה שנים נותנין רשות הא נמי פשיטא מהו דתימא

לגזר

מחצירו: **הרי זה אוסר.** דמיהדר ומשקל רשותא הוא וחזר כו מביטולו: **גמ' הא חצירו.** רשות שהיתה לו בחצירו שריא לבני החצר ומותר להן להוציא מבתיהן לחצר כדקתני מתניתין להדיא: **אי דבטיל.** רשותו לבני חצר: **ביטו אמאי אסור.** הרי נתן להן ביתו ונסתלק: **ואי דלא בטיל.** מידי רשות חצירו מאן שרייה: **וקסברי רבנן.** תנא דמתני' דסתמא היא ופליגא אדר' אליעזר דאמר בפרק עושין פסין (לעיל דף כו:) ביתו אסור להכנים ולהוציא לו אבל להם מותר דהמבטל רשות חצירו ביטל: **דהוי אורח לגבייהו.** כיון דמביתו לא מפיק אע"ג דמשתמש בחצר לא מיהדר ומשקל רשותיה הוא אלא כשאר אורחין: **והן אסורין.** אפי' מביתו לחצר דכיון דמשתמשי בחצר אע"ג דלאו מבית דידהו הוא ליה משקל רשותא דחמשה לגבי חד לא דמו לאורחין: **חמשה.** לאו דוקא: **שמע מינה מבטלין כו'.** דמשמע נתנו לו רשות חצירא קאי דקתני ושלהן מותר לו ולהן דבטל להם רשותו חזרו הם ונתנו לו רשותן הוא מותר: **היו שנים.** ששכחו ולא עירבו עם השאר ובטלו להן חבריהן רשותן אוסרין שניהן זה על זה: **פשיטא.** דאי הוו חבריהן לחודייהו מעיקרא הוו אסרי אהדדי: **לא צריכא דהדר חד ובטיל לחבריה.** רשות עצמו ואת חלקו ברשות שבטלו להן חבריהן: **מהו דתימא ליסברו.** דהוו להו כחמשה שבריין בחצר ולא עירבו דמבטלי רשותא לחד מיניייהו: **קמ"ל.** דלא דמי דאילו התם כל חד וחד מבטל ליה רשותיה אבל הכא כיון דשאר בני חצר לאו לגבי דפיס[ב] לחודיה בטלי אלא לגרדייהו כי הדר חד ומבטל לאידך רשותא דידיה מצי לבטולי רשותא דאקני ליה חבריה לא מצי לבטולי דכיון דבעידנא דבטלי להו הכך קמאי רשותייהו אפ"ה לא הוה לגבי מבטל שריותא בהאי חצר משום דאסרי אהדדי אשכחת דבטול דקמאי לא אהני וכי הדר מבטל האי לא מצי לאקנויי רשותא דידהו דהא לא קנייה: **נותן תנינא.** ושלהם מותר לו ולהן ואי לאו דבטיל (ג) ליה אמאי משתרו: **נוטל תנינא.** נתנו לו אלמא יחיד נוטל רשות:

לגזר

דמשמע ולא כל הבתים. שמע מינה כגון מילקחי שבשרן מבישלו ולא המוחרין, ולא באומות. שבולן מתנדבין ומקבלין מהם (חולין ה:) דאפילו המינין בשרן (שם יג:). הדומין לבהמה. שאין מקיימין את המצות (חולין ה:). מפושעי ישראל. משמע מזידין כדתניא בתוספתא יומא (לי.) פשעים אלו המרדים וכן הוא אומר מלך מואב פשע בי. וכיון דומר. ולקמן מפרש לה ואחל (חולין ה:). והמנסך יין. שיבד ע"ז (שם בו:א בשטמ"ק). קשיא מציעתא. דקתני מקבלין, לפיסול (שם). חוץ מן המומר לנסך ולחלל שבתות. דהני ממירי. הלי מגת המירלא ליה שבת כעבודת כוכבים, דהעומד עבודת כוכבים כופר בהקב"ה והמחלל שבת כופר במעשיו ומעיד שקר שלא שבת הקב"ה במעשה בראשית (שם). ושלהם מותרין לו ולהם. כשאר כל אדם הנכנס לחצר מבריו ומותר לו להוציא מפתח מבריו לחצר דהא רשותא דחד היא (לעיל כב:). מי שנתן רשותו. לבני חצר מפני שבשת ולא עירב ולאחר שביטל הוצים מביתו לחצר, הרי זה אוסר. על בני חצר, דהדר שקליה לרשותיה (לעיל סח:). רשות ביתו לא ביטל. לפיכך חצר כולה שלהן היא יביתו מיוחדת לאפיר להן להוציא מרשותו לרשותן (לעיל כב:).

עין משפט
נר מצוה

נב א מי' פ"ב מהלכות עירובין הלכה טז סמג עשין דרכנן ג טושע"ע תר"מ סי' שפה סעיף ג:
נג ב מי' שם [הל"ב] סמג שם טושע"ע תר"מ סי' שפ סעיף ח:
נד ג מי' פ"ב מהלכות מעשה קרבנות הלכה ד וסמג עשין קפג:
נה ד מי' פ"ב מהלכות עירובין הלכה ח סמג עשין ג טושע"ע תר"מ סי' שפ סעיף ח:
נו ה מי' שם הלכה ג טושע"ע שם סעיף ד:
נז ו ז מי' שם הל' כ טושע"ע שם סעיף ח:

רבינו חננאל

עד דהוי משומד לע"ז, ואמר רב אשי כי האי תנא הוא דאמר דחמיר ליה שבת כע"ז, דתניא אדם כי יקריב מכם קרבן לה', מכם ולא כולכם, להוציא את המשומד לכל התורה כולה. שאין מקבלין ממנו קרבן. מכם, בכם חלקתי ולא באומות העולם. ש"מ באומות כולן (.שאין) [אכל] מקבלין קורבנות מפושעי ישראל שעברו על מקצת מצות כדי שיחזרו בתשובה, חוץ מן המשומד לנסך יין לע"ז, ולחלל שבתות בפרהסיא. שאילו במשומד לכל התורה כולה הן, לפיכך אין מקבלין מהן. כיוצא בו ישראל המשומד שמשמר שבתו בשוק ואינו מחלל אלא בסתר מבטל רשות. ושאינו משמר שבתו בשוק, אלא מחלל בגילוי פנים, אינו מבטל רשות. מפני שאמרו ישראל מבטל רשות ונותן רשות ובנוי עד שישכיר, כיצד אמר לו רשותי קנויה לך, רשותי מבוטלת לך קנה ואין צריך לזכות. מתני' אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור להכנים ולהוציא כו'. אוקימנא בשביטל רשותו בחצר, וקסברי רבנן המבטל רשות חצירו, רשות ביתו לא ביטל. לפיכך ביתו אסור. שלהן מותרין לו ולהם. כלומר בתיהן מותרין לו ולהן, כיון דביטל רשותו הוה ליה אכסנאי לגבייהו. ירושלמי אכסנאי אינו אוסר לעולם. נתנו לו רשותם הוא מותר. דהא נתנו לו רשותם. אבל הן אסורין, דליכא למימר דאכסנאין אינון לגבייהו. דחמשה גבי חד לא הוי אורחין. ומוקים שמואל לפתניתין הכי לא תימא דאינון דבטיל להון הוא רשותיה. הדרו אינהו ונתנו לו רשותם דשמעינן מינה דמבטלין וחוזרין ומבטלין. אלא הכי קתני מתני' נתנו לו הם רשותם מעיקרא והוא לא נתן להם הוא מותר והן אסורין. היו שנים אוסרין זה על זה. פי' היו שנים שלא עירבו, ונתנו להם כל בני החצר רשותם. אילו שנים כל אחד מהן אוסר על חבירו. ואע"פ (שחזר) שאחרי כן חזר האחד ונתן רשותו לשני, כיון דבעידנא דבטילי להו כל בני החצר להני תרי, לא הות שריותא לחצר דהא חד אסר על חבריה לא מיבטיל.

מסורת הש"ס

א) [כס"מ]: משומד, וכן להלן. ב) [תוספ' פ"ה ריר"ן] ע"ז דף סד: מולין דף ו., ג) מולין דף ה., ד) [כס"מ ושפ: העולם], ה) לעיל דף כו., ו) [לעיל פח: סט.], ז) [לעיל כו:], ח) [לעיל פח:], ט) [לעיל כו:], י) כס"מ: משומד, וכן להלן. י) [ריקמ כנ], כ) כס"מ: דפרש, ל) [דפרקין הלי כו], מ) [רש"ל גרס קקטור וכ"ה בירושלמי].

תורה אור השלם

ו. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְיָ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם: ויקרא א ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נותן וכו' דבטיל להו אמתי: (ב) תוס' ד"ה ושלהם וכו' דהתם איירי בעו"ג הנה. נ"ב כ"ה בס"מ ובאמר"י וכעור סי' שפ"ד:

מוסף רש"י

ליתן רשות. שאינו יכול ליתן רשותו לישראל אלא אם כן שכר ממנו מערב שבת (ע"ז סד:). ולבטל רשות. אם לר כמנוי נרע לשכור את רשותו ואפילו בטלה להם אינה מבוטלת עד שישכור, וישראל ששכח ולא נתן בערוב עם בני המבוי ויהא לר עמהם ואוסר עליהם מבטל להם רשותו (חולין ו.). משמר שבתו בשוק. בפרהסיא אע"פ שהוא מומר לחללו בגלגלת הרי הוא כישראל, ואם לא עירב עם שכניו כחצר לא כמנוי נתן להם רשותו ידיו (שם). ונותן רשות. אם היה פתח כיתו פתוח לחצר שישראל דרין בה ושכח ולא עירב עמהן, מבטל להם את רשותו של חצר ואם לא ביטל אסור להוציא מבפנים לחצר ההיא לזה מיליאין מרשות המיוחדת לכל אחד לרשות שיש לזה חלק בה, והמביא נזרי עצים להוציא מרשותו לרשות חבריו (ע"ז סד:), ובנכרי עד שישכיר. עד שישכיר ישראל הימנו (חולין ו.). כיצד אומר לו. ישראל הנותן רשות לומר לרשותי קנויה לך, הם נוטלה ממנו ומוציא לחצר (ע"ז סד:). מכם ולא כולכם. אדם כי יקריב מכם קרבן, ובני נדר לו נדבה כתיב, הבא כי יקריב משמע כשיולי להקריב (חולין ה.). פרט למומר. שאין מקבלין נדבתו (שם). מכם בכם חלקתי. כלומר מדכתיב האי מיעוטא דישראל ולא באומות, דכתיב אם אדם מכם ישראל אשר יקריב קרבן לכל נדריכם וגו' בפרשת מומין (ויקרא כב) ותניא (חולין יג:) אם מה תלמוד לומר אם אדם, לרבות הגוזלי מזבחים שנדרים ונדבות דישראל, ובני דידהו לא כתיב מיעוטא דלכתוב מן האדם כי יקריב קרבן

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com